

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”, CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE LITERE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE STUDII LINGVISTICE ȘI LITERARE

TEZĂ DE DOCTORAT

**CONSIDERAȚII ASUPRA PREDICATULUI,
ÎNTRE FUNCȚIE SINTACTICĂ ȘI DIMENSIUNE
ENUNȚIATIVĂ**

REZUMAT

Conducător de doctorat:

PROF. UNIV. DR. G. G. NEAMȚU

Student - doctorand:

Anca-Gabriela APOSTU (căs. MARC)

2016

CUPRINS

ARGUMENT	4
Partea I: PREMISE LINGVISTICE ÎN STUDIUL SINTACTIC	9
0.Statutul lingvisticii.....	9
1.O privire diacronică asupra lingvisticii.....	13
2.Problema terminologiei în gramatica actuală.....	15
3.Paradigme de cercetare.....	19
4.Sintaxa – domeniu, influențe, unități	25
5.Predicația. Propoziția. Enunțul	34
Partea a II-a: PREDICATUL ÎNTRE ABORDĂRI TRADIȚIONALE ȘI MODERNE	46
0.Premise.....	46
1.Noua Gramatică a Academiei – contextualizare	46
2.Poziția predicatului între parte de propoziție și funcție sintactică	47
Partea a III-a: CLARIFICĂRI	62
0.Raportul sintactic subiect – predicat. Premise	62
1.Ipoteze în descrierea raportului subiect – predicat	63
2.Concepția clujeană (veche și nouă)	72
3.O încercare de redefinire relațională a predicatului	76
4.Diateza	78
5.Predicativitatea modurilor/formelor verbale nonfinite	102
Partea a IV-a: CLASIFICAREA PREDICATULUI	134
0.Premise.....	134
1.Predicat verbal (PV) vs predicat nominal (PN)	134
2.Clasificarea predicatului între tradiție, „modă” și sintaxă	143
3.Abordări moderne	158
4.Clasificarea revizuită a predicatului (GALR)	161

Partea a V-a:

O RECONSIDERARE A PREDICATULUI ÎN LIMBA ROMÂNĂ CONTEMPORANĂ...	225
0.Premise.....	225
1.Nivelul semantic	225
2.Nivelul funcțional	228
CONCLUZII.....	231
BIBLIOGRAFIE	235
SIGLE.....	251
ABREVIERI.....	252

REZUMAT

Teza noastră de doctorat, intitulată *Considerații asupra predicatului, între funcție sintactică și dimensiune enunțiativă*, încearcă să clarifice statutul predicatului printre constituenții propoziționali, delimitându-l de predicăție, ca fapt enunțiativ. De asemenea, lucrarea propune o clasificare coerentă a funcției sintactice a predicatului, fiind rodul unor preocupări pe care le-am avut dintotdeauna pentru studiul limbii și al evoluției acesteia.

Abordarea acestui subiect pornește de la numeroasele discuții și dispute regăsite în cercetările de până acum, mai cu seamă în *GLR* (1963), în *GALR* (2005/2008) și în *GBLR* (2010). Considerăm că problema predicatului este una veche, actuală și esențială în limba română contemporană, iar tratatele academice nu au reușit să elimine elementele discutabile privind predicatul nominal, predicatul adverbial, diateza, predicativitatea sau predicăția. Noile studii – *GALR* și *GBLR* – amplifică pe alocuri aceste controverse; mult analizatul predicat nominal, atât de discutabil și de nesintactic este modificat doar ca denumire, căci îi spunem „predicat complex cu operator copulativ”; tot așa, predicatul adverbial rămâne o funcție sintactică, în ciuda lipsei unei justificări a predicativității adverbilor în cauză. Acestea sunt doar câteva dintre temele care au determinat formularea obiectivelor cercetării noastre.

În privința surselor, materialul bibliografic analizat (vezi *Bibliografie*) a fost unul generos, oferindu-ne în același timp problematizări și demersuri pe care le-am urmărit în vederea atingerii obiectivelor propuse. Totodată, am considerat necesară o extindere a analizei tradiționale, prin consultarea documentelor online publicate pe site-urile universităților din România sau din țările europene. De aceea, materialul studiat ne-a oferit perspectiva diversității și a asigurat construirea unei opinii actualizate și obiectivate printr-o „reflectare poliedrică”.

Datorită pluralității nivelurilor limbii și prezenței simultane a acestora în vorbire, este greu de distins între semantic, sintactic și morfologic. Inevitabil, abordarea gramaticală necesită o abstractizare a materialului oferit de limba vorbită, confruntându-se de cele mai multe ori cu riscul de a nu fi foarte ușor de înțeles. Pentru a preîntâmpina dificultatea, în comprehensiunea gramaticii se uzează mai mult sau mai puțin motivat de

imixtiunea diferitelor criterii: vorbim de caracteristici semantice în sintaxă (nu de puține ori, *GALR* oferă prioritate semanticului în fața sintaxei), de trăsături morfosintactice sau lexico-semantice.

În pofida polemicilor, lucrarea noastră se dorește a fi construită ca o continuare și o completare a *GLR* și a *GALR*, propunându-și examinarea predicatului pe fundalul dinamicii limbii române actuale și al dinamicii discursive, imposibil de surprins într-o lucrare de sinteză, orientată spre o descriere statică, mai mult în sincronie și mai puțin în diacronie.

Baza teoretică a tezei o constituie atât tratatele academice – *GLR*, *GALR*, *GBLR* –, cât și literatura de specialitate care completează, fixează sau corectează teorii cu privire la predicat.

În tradiția lingvistică românească, lucrarea noastră urmărește teorii pe baza cărora am avut puncte de comparație între diverse opinii: lingvistica structuralistă și neostructuralistă, cea transformațională sau cea integralistă.

Oricât de numeroase ar fi studiile (sintetice sau analitice) în domeniul limbii, o temă ca cea a predicatului nu poate fi epuizată, mai ales într-o perioadă lingvistică dinamică, perioadă la care suntem martori și actori în același timp. Actualitatea continuă a temei este sugerată în titlu prin restrictivul „considerații”. Astfel, lucrarea nu are pretenția unei monografii, ci poate fi oricând continuată cu alte noi aspecte ale dinamicii limbii române actuale.

Problema predicatului a parcurs, putem spune, istoria culturii și civilizației. Pornind de la originile antice logice și filosofice ale termenului, conceptul de predicat a fost un semnificat versatil pentru diferite fenomene mai mult sau mai puțin sintactice. Încă de la început, am urmărit în teza noastră o delimitare a naturii sintactice regăsite în funcția predicativă de celelalte influențe (semantice, morfologice sau pragmatice).

Totodată, statutul predicatului poate fi stabilit doar în relație cu subiectul. Raportul sintactic dintre acești constituenți rămâne o problemă controversată a gramaticii limbii române, dar nu numai. Modurile diferite de abordare, urmând direcțiile impuse de o doctrină lingvistică sau de alta, se reflectă la nivelul practicii analizei gramaticale. În abordarea noastră, am încercat să preluăm elementele justificate sintactic din documentele oficiale (în special, *GLR* și *GALR*), dar și din studiile dedicate predicatului, predicativității, semiauxiliarelor sau construcțiilor verbale.

Bibliografia consultată a fost analizată din perspectivă neostructuralistă, teoriile fiind selectate în funcție de criterii sintactice. Am încercat o abordare actualizată a faptelor de limbă, neignorând cele mai noi studii cu privire la predicat. În această ordine de idei, pornind de la cele mai recente gramatici ale Academiei (*GALR*, *GBLR*), am observat în majoritatea lucrărilor o tendință de aliniere la terminologia occidentală (am putea-o numi chiar o „europenizare” la nivel gramatical, extinzând fenomenul de „modă lingvistică” la nivel metadiscursiv). În ciuda acestor constatări, am decis să urmăm principiul diversității, având în vedere particularitățile limbii române, coborând studiul sintactic din planul universal (în care se plasează lingvistica generală) în planul istoric, al unei limbi particulare.

Linia clujeană a cercetării noastre este evidentă și argumentată, căci studiile marilor lingviști ardeleni au jucat un rol aparte în formularea considerațiilor despre predicat. De aceea, teoriile gramaticienilor D. D. Drașoveanu, G. G. Neamțu, G. Gruică, Nicolae Felecan, Paula Nemțuț sau Ionuț Pomian au reprezentat un reper axiologic în constituirea propriei opinii cu privire la predicat, la ideea de funcție sau de relație sintactică. În același timp, o lucrare substanțială pe care am analizat-o din perspectiva subiectului tezei noastre a fost *Tratatul de gramatică a limbii române* al lui Corneliu Dimitriu. Am apreciat la cercetătorul ieșean puterea de sinteză și linia anticonstructivistă a teoretizărilor sale. La fel, lucrările de sintaxă ale regretatului profesor Dumitru Irimia au reprezentat un punct de referință în studiile noastre.

În privința limitării în timp, ne-am axat cercetarea asupra formei limbii române așa cum se prezintă ea într-o perioadă relativ scurtă – sfârșitul secolului al XX-lea, începutul secolului al XXI-lea. De aceea, exemplificările urmăresc limba în uz, cu toate aspectele implicate (vocabular, topică, modele de construcție sintactică). La nivelul gramaticii, mișcările nu sunt atât de radicale ca cele din lexic. În schimb, perspectiva gramaticală poate da indicii importante pentru direcțiile de evoluție flexionară.

De asemenea, predicatul este abordat descriptiv – examinând direcțiile de evoluție, concurența fenomenelor, ponderea diverselor clase și forme – sau normativ/prescriptiv, prin examinarea relației dintre teorie și uz și prin înregistrarea principalelor încălcări actuale ale normei lingvistice, precum și a relației acestor abateri cu evoluția limbii. De altfel, dintre nivelurile limbii, sintacticul este cel mai puțin expus modificărilor, în comparație cu deschiderea pe care o manifestă în acest sens lexicul.

Rezultate cercetării noastre pot fi categorizate astfel:

- A. De ordin *descriptiv*: extragerea de fapte și de tendințe specifice limbii actuale.
- B. De ordin *normativ* – stabilirea relației actuale între teorie și practică în cazul unor fenomene sintactice; propunerea unei baze credibile pentru corectarea instrumentelor de analiză.
- C. De ordin *metodologic* – cercetarea a permis elaborarea unei strategii/unui algoritm adecvat studiului sintactic.
- D. De ordin *teoretic*: a permis examinarea conceptului de **sincronie dinamică**, având moduri de manifestare diferite la nivel lexical, morfologic și sintactic – în cazul faptelor de limbă „în mișcare” este nevoie de o perspectivă integratoare gramatică-pragmatică.
- E. De ordin *aplicativ* – actualitatea și utilitatea temei în ce privește meseria pe care o desfășurăm, aceea de dascăl de limba și literatura română, dar și la nivel transdisciplinar, considerând că predicatul și predicția nu lipsesc din niciun discurs, la orice nivel s-ar desfășura comunicarea. Vorbirea este, de fapt, predicție. Sperăm că ipotezele noastre vor fi luate în considerare și că vor clarifica algoritmul analizei sintactice, dar și funcționarea limbii prin predicție.
- F. De ordin *formativ*: cercetarea de față a continuat munca și preocupările începute încă din anii facultății și s-a conturat pe măsură ce actul de predare-învățare ne-a îndemnat la găsirea unor soluții viabile, argumentate și în acord cu specificul limbii române, a unor soluții demne de a fi folosite ca modele de abordare a materialului lingvistic; astfel, am fost antrenați în crearea unor aptitudini de observare, de înregistrare, de descriere și de interpretare minuțioasă a faptelor de limbă.

Teza noastră cuprinde cinci părți și însumează 251 de pagini. Pentru structurarea materialului, în prima parte a lucrării, intitulată *Premise lingvistice în studiul sintactic*, am urmărit întemeierea cercetării pornind de la statutul lingvisticii printre celelalte științe și al gramaticii ca subdomeniu care găzduiește sintaxa. Astfel, această parte reprezintă o pregătire a temei propriu-zise și prefigurează un orizont de așteptare orientat spre înțelegerea și descrierea coerentă a predicatului.

Admițând diversitatea paradigmelor lingvistice ca pe o condiție a progresului, discursul s-a întemeiat sintactic și structuralist, definind atât sintaxa, cât și unitățile

acesteia. Din variantele oferite în bibliografia consultată, am reținut, ca unitate minimală, *funcția sintactică*, iar ca unitate de bază, *sintagma*.

Tot în această parte este definită predicția, fapt enunțiativ, esență a comunicării ca referire la realitate și ipostaziată, la nivelul propoziției, prin predicat. De aceea, predicatului îi corespunde propoziția, așa cum predicției îi revine enunțarea. Caracterul enunțiativ al unei structuri sintactice ține de autonomia comunicațională, iar cel propozițional, de prezența predicatului.

În această ordine de idei, am stabilit că predicția poate fi verbală sau nonverbală, în funcție de suportul prin care se face referirea la realitate. De asemenea, prin funcția asertivă și prin cea coezivă, predicatul reprezintă nucleul comunicării care generează predicția enunțiativă, fără a fi însă echivalentul acesteia.

Partea a II-a a lucrării surprinde *Predicatul între abordări tradiționale și moderne*, problematizând atât statutul noțiunii, cât și principalele inconsecvențe implicate. Determinante au fost *GLR*, *GALR* și *GBLR*, dar am făcut apel la un material bogat pe care l-am cercetat, l-am sintetizat și l-am pregătit în vederea instrumentalizării, concentrându-ne pe statutul de funcție sintactică al predicatului. Originea controverselor este identificată în perspectiva asupra statutului sintagmei subiect-predicat, ca relație generatoare a funcției predicative.

Clarificările din cea de-a III-a parte a tezei pornesc de la relația sintactică dintre subiect și predicat, inventariind diferitele concepții tratate ca ipoteze și acordându-le credibilitate în măsura în care sunt construite pe baza unor argumente pertinente sintactice. În linia Școlii clujene¹ și acceptând ca relații sintactice doar coordonare și subordonarea, concluzia formulată în acest sens este că predicatul i se subordonează sintactic subiectului, mijlocul de exprimare a acestei relații fiind acordul în persoană și număr. În acest context, subiectul (temă) e selectat de predicatul (remă) care i se subordonează formal chiar și în propozițiile cu așa numitul subiect Ø. Drept urmare, predicatul este definit relațional, ca funcție sintactică rezultată în urma contractării de către o formă verbală personală a unui substantival în N₁, pe baza acordului. În ciuda acestei subordonări sintactice, admitem cali-

¹ D. D. Drașoveanu, 1997, p. 206; Neamțu, 2004, p. 42; Neamțu, 2014, p. 315; Neamțu, 1980^b, pp. 51-57.

tatea de centru al discursului pe care o are predicatul, în plan enunțiativ. Așadar, am încercat să păstrăm echilibrul între cele două planuri urmărite, propozițional și discursiv.

În completarea *Clarificărilor*, teza noastră se ocupă de stabilirea naturii gramaticale a categoriei diatezei asociate funcției predicative, prin noțiunea de predicat complex din *GALR*. Drept concluzie, diateza este definită ca fapt discursiv, neimplicând natura predicatului. În acest fel, se simplifică și analiza care nu mai este realizată complex. De asemenea, ne-a preocupat și predicativitatea modurilor nepersonale, stabilind că și acestea au, în anumite situații, o putere predicativă. Tocmai de aceea, teza reevaluează inovativ denumirea consacrată de gramatica tradițională (moduri nepersonale/ nepredicative), folosind sugestia *GALR* și considerând aceste forme verbale ca moduri verbale nonfinite (în acord cu propozițiile construite). În ciuda glisării infinitivului, supinului, participiului sau gerunziului în rândul altor clase morfologice, susținem că statutul lor modal nu se pierde. Prin determinantul „nonfinite” evităm marcarea ca nepredicative/ nepersonale a acestor moduri (care pot fi asociate, în anumite cazuri, formelor pronominale în N_1 sau pot avea statutul unor pro-predicate).

Clasificarea predicatului ocupă a IV-a parte a tezei, concentrându-se pe dihotomia predicat verbal – predicat nominal generalizată de *GLR*, dar și pe trihotomia predicat semantic, sintactic și enunțiativ, susținută de *GALR*. Totodată, analizăm statutul predicatului adverbial, interjecțional sau locuțional, identificând argumentele în vederea formulării unei clasificări justificate a acestei funcții sintactice. În cercetarea diverselor abordări, am găsit premise pentru bifuncționalitatea predicatului nominal și în favoarea neacceptării predicatului adverbial.

În această parte amplă a tezei am urmărit să depășim inventarierea prin comentarii în scopul reclassificării realizate în ultima secțiune a prezentei lucrări. În ce privește abordarea făcută în *GALR*, atenția ne-a fost reținută mai cu seamă de predicatul complex, pe care l-am considerat un concept al semanticii, iar nu unul sintactic, o predicție analitică, analizabilă pe unități, din punct de vedere sintactic. Demonstrând bifuncționalitatea predicatului complex, nu găsim o justificare pentru existența copulativelor, a semiauxiliarelor sau a operatorului pasiv, toate verbele având un conținut predicativ, indiferent de plinul semantic și exprimând procese². În ciuda desemantizării,

² Vezi Neamțu, 1986, p. 12.

verbele semiauxiliare nu există, căci acestea își păstrează autonomia sintactică grație morfemului predicativității. Pentru a nuanța conținutul semantic diminuat al predicatelor realizate prin copulativ sau semiauxiliar, propunem conceptul de **predicat verbal insuficient**.

Un fapt esențial în configurarea statutului verbelor copulative îl reprezintă inventarierea lor diacronică, prin care se constată incongruența teoriilor, a numărului de constituenți copulativi, dar și a modului de analiză. Verificând natura semantică a așa-ziselor copulative, am admis că singurul care s-ar putea numi copulativ este verbul „a fi”. Și acesta însă păstrează puterea predicativă și realizează singur predicatul verbal insuficient. Recunoscând predicativitatea ca trăsătură intrinsecă a clasei verbale, am considerat că verbele sunt doar predicative. O categorizare din această perspectivă implică următoarea ierarhie:

- verbe predicative independente;
- verbe predicative semiindependente copulative;
- verbe predicative semiindependente atributive;
- auxiliare.

În ultima parte a lucrării și cea mai sintetică, în același timp, am trecut la *O reconsiderare a predicatului în limba română contemporană*, propunând un sistem de clasificare și o terminologie justificate sintactic. La nivelul enunțării, predicția este conținutul esențial, în timp ce, predicatul este raportat la indicii predicativității, fiind răspunzător de predicția enunțiativă. Clasificarea propusă ține cont de modul de realizare a predicției, existând una analitică și una sintetică. Predicatul este, în funcție de mijlocul de realizare a predicției:

I. Predicat verbal, subclasificat în:

a. Predicat verbal suficient.

b. Predicat verbal insuficient.

c. Predicat pro-verbal (realizat prin interjecțiile pro-verbale și prin locuțiuni verbale predicative)

II. Pro-predicatul (realizat prin verbe la moduri nonfinite/nepersonale folosite exclamativ, prin interjecțiile onomatopice și prin adverbele și locuțiunile adverbiale propoziționale)

III. Predicatul intonațional (realizat prin interjecții exclamative).

IV. Predicatul eliptic (definește enunțurile nestructurate).

În ce privește clasificarea predicatului, am încercat să o tratăm cu originalitate, păstrând în același timp coerența criteriilor urmărite, cu toate că, anumite concepte au fost formulate și folosite în studiile deja consacrate. Desigur că inventarul stabilit este unul relativ, anumite aspecte rămânând deschise unor interpretări făcute din alte puncte de vedere. Cu toate că denumirile propuse sunt, poate, îndrăznețe, ni le asumăm, asociindu-le cu exemple provenite din limba surprinsă în vorbire.

Cuvinte – cheie : *predicat, predicăție, predicativitate, propredicat, sintagmă, funcție sintactică, morfemul predicativității, propoziție, enunț, proces.*

Bibliografie selectivă

- AVRAM, 1986 – Mioara Avram, *Gramatica pentru toți*, ediția I, București, Editura Academiei.
- BENVENISTE, 1950 – Emile Benveniste, *La phrase nominale* în „BSL”, 46, p. 19-36.
- BORCILĂ, 2001 – Mircea Borcilă, *Eugeniu Coșeriu și bazele științelor culturii*, în „Academica”, XI, nr.7-8, p.22-23.
- CHIOREAN, 2013 – Luminița Chiorean, *Adnotări la gramatica predicativului suplimentar. Descriere relațională*, articol susținut la Conferința „European integration – between tradition and modernity”, accesat în 4.05.2015, la http://www.upm.ro/facultati_departamente/stiinte_litere/conferinte/situl_integrare_europeana/Lucrari3/romana/Texte_lib.rom4/57_Chiorean.pdf.
- CIPARIU, 1869 – Timotei Cipariu, *Gramatica limbii române*, vol. 1. *Analitica*, Blaj, XIV+388 p.
- CONSTANTINESCU DOBRIDOR, 1998, Gh. Constantinescu-Dobridor, *Dicționar de termeni lingvistici*, Editura Teora, București.
- COTEANU, 1982 – Ion Coteanu, *Gramatica de bază a limbii române*, București, Editura Albatros.
- COȘERIU, 1992 – Eugeniu Coșeriu, *Principiile lingvisticii ca știință a culturii*, în Cristinel Munteanu (editor), „Discursul repetat între alteritate și creativitate”. Volum Omagial Stelian Dumitrăcel, Editura Institutul European, Iași, 2008, pp.17-27.
- DIACONESCU, 1977 – Ion Diaconescu, *Infinitivul în limba română*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.
- DIMITRIU, 1999 – Corneliu Dimitriu, *Tratat de gramatică a limbii române*, Vol.1, Morfologia, București, Editura Institutul European.
- DIMITRIU, 2001 – Corneliu Dimitriu, *Tratat de gramatică a limbii române*, Vol.2, Sintaxa, București, Editura Institutul European.
- DRAȘOVEANU, 1958 – D. D. Drașoveanu, *Despre natura raportului dintre subiect și predicat*, în „Cercetări de lingvistică”, III
- DRAȘOVEANU, 1988 – D. D. Drașoveanu, *Propoziții contrase și propoziții abreviate (I)*, în „Cercetări de Lingvistică”, XXXIII, nr.1, p. 35-47.
- DRAȘOVEANU, 1997 – D. D. Drașoveanu, *Teze și antiteze în sintaxa limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium.
- DȘL, 2005 – *Dicționar de științe ale limbii*, ediția a II-a, Editura Nemira&Co, București.
- FELECAN, 2002, Nicolae Felecan, *Sintaxa limbii române. Teorie. Sistem. Construcție*, Cluj-Napoca, Editura Dacia.
- GALR, 2005 – *Gramatica limbii române*, Valeria Guțu Romalo (coordonator), vol. I-II, București, Editura Academiei Române.
- GALR, 2008 – *Gramatica limbii române*, Valeria Guțu Romalo (coordonator), vol. I-II, tiraj nou, București, Editura Academiei Române, 2008.

- GBLR, 2010 – *Gramatica de bază a limbii române*, Gabriela Pană Dindelegan (coordonator), București, Editura Univers Enciclopedic.
- GLR, 1954 – *Gramatica limbii române*, vol. I-II, Editura Academiei.
- GLR, 1963 – *Gramatica limbii române*, Al. Graur, M. Avram, L. Vasiliu (coordonatori), vol. I-II, Editura Academiei.
- GRAUR, 1962 – Alexandru Graur, *Părțile principale ale propoziției*, în „Limbă și literatură”, VI, București, p. 49-52.
- GREVISSE, 1961 – Maurice Grevisse, *Le bon usage*, Paris.
- GRUIȚĂ, 1981 – G. Gruiță, *Acordul în limba română*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.
- GUȚU ROMALO, 1968 – Valeria Guțu Romalo, *Morfologia structurală a limbii române (substantiv, adjectiv, verb)*, Editura Academiei Române, București.
- HÁZY, 1997 - Ștefan Háy, *Predicativitatea: determinare contextuală analitică*, Editura Dacia, Cluj-Napoca.
- HJELMSLEV, 1948 – Louis Hjelmslev, *Le verbe et la phrase nominale*, în *Mélanges de philologie, de littérature et d'histoire anciennes offerts à Jules Marouzeau*, Paris, p. 253-281.
- HODIȘ, 2006 – Viorel Hodiș, *Articole și studii* (2 vol.), Editura Risoprint, Cluj-Napoca.
- IODAN&ROBU, 1978 – Iorgu Iordan, Vladimir Robu, *Limba română contemporană*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- IRIMIA, 2008 – Dumitru Irimia, *Gramatica limbii române*, ediția a III-a, revăzută, Editura Polirom, Iași.
- MANEA, 2001 – Dana Manea, *Elemente de gramatică funcțională*, vol.I: *Predicația*, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice, București.
- NAGY, 2005 – Rodica Nagy, *Unități, raporturi și funcții*, Editura Institutul European, Iași.
- NEAMȚU, 1972 – G. G. Neamțu, *Termeni regenți pentru determinanții (complementele) predicatului nominal*, în *Cercetări de lingvistică*, XVII, nr.1, p. 51-66.
- NEAMȚU, 1978 – G. G. Neamțu, *Note pe marginea conceptului de proces*, în „*Studia Universitatis Babeș-Bolyai*”, seria *Philologia*, nr.1, p. 42-44.
- NEAMȚU 1979 – G. G. Neamțu, În problema „predicatului nominal”, în „*Limba română*”, XXVIII, nr.5, p. 487-490.
- NEAMȚU, 1980^a – G. G. Neamțu, *Despre conținutul lexical-semantic al verbului „a fi”*, în „*Studia Universitatis Babeș-Bolyai*”, seria *Philologia*, XXV, nr.1, p. 11-16.
- NEAMȚU, 1980^b – G. G. Neamțu, *Trei probleme de morfosintaxă a expresiilor fixe cu „a fi”*, p.51-57, „*Studia Universitatis Babeș-Bolyai*”, seria *Philologia*, XXV, nr.2, p. 51-56.
- NEAMȚU, 1986 – G. G. Neamțu, *Predicatul în limba română. O reconsiderare a predicatului nominal*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986.
- NEAMȚU, 1999 – G. G. Neamțu, *Teoria și practica analizei gramaticale, distincții...distincții*, Editura Excelsior, Cluj-Napoca (ediția a II-a, revăzută, adăugită și îmbunătățită: 2007 și ediția a III-a: 2008, Editura Paralela 45, Pitești).

NEAMȚU, 2001 – G. G. Neamțu, *Forme verbale nepersonale – sensuri noționale sau calificative?*, „Studia Universitatis Babeș-Bolyai”, seria *Philologia*, XLVI, fasc.3, p. 71-77.

NEAMȚU, 2002 – G. G. Neamțu, *Curs de sintaxă a limbii române contemporane*, Facultatea de Litere a Universității „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, anul univ. 2002/2003.

NEAMȚU 2003 – G. G. Neamțu, *Curs de morfologie a limbii române contemporane*, Facultatea de Litere a Universității „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, anul univ. 2002/2003.

NEAMȚU, 2004 – G. G. Neamțu, *Sintagma verbală și problema „reflexivului” impersonal*, în „Studia Universitatis Babeș-Bolyai”, *Philologia*, XLIX, nr.3, p. 41-47.

NEAMȚU, 2006 – G. G. Neamțu, *Observations sur le statut morphologique du participe et du „supin” en roumain*, în „Studia Universitatis Babeș-Bolyai”, seria *Philologia*, LI, fasc.2, p. 13 – 27.

Neamțu, 2007^a – G. G. Neamțu, *O clasificare categorial-rațională a atributului în limba română. Cu adnotări*, în „Dacoromania”, serie nouă, XI–XII, p. 111–144.

NEAMȚU, 2007^b – G. G. Neamțu, *Probleme controversate de morfosintaxă a limbii române*, curs ținut la Masteratul Dinamica limbii române și analiza discursului, la Facultatea de Litere a Universității „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, anul univ.2006/2007.

NEMȚUȚ, 2011 – Paula Nemțuț, *Modurile nepersonale ale verbului în limba română contemporană*, Editura Universității din Oradea.

PANĂ DINDELEGAN, 1992^a – Gabriela Pană Dindelegan, *Teorie și analiză gramaticală*, Editura Coresi, București.

PANĂ DINDELEGAN, 1999 – Gabriela Pană Dindelegan, *Sintaxa grupului verbal*, Editura Aula, Brașov.

POMIAN, 2008 – Ionuț Pomian, *Construcții complexe în sintaxa limbii române*, Editura Paralela 45, Pitești.

SĂTEANU, 1966 - Cornel Săteanu, *Predicatul compus* în „Cercetări de lingvistică”, XI, Cluj-Napoca, p. 243-252.

SMLRC, 1967 – Iorgu Iordan, Valeria Guțu Romalo, Alexandru Niculescu, *Structura morfologică a limbii române contemporane*, Editura Științifică, București.

STATI, 1955 - Sorin Stati, *Contribuții la studiul definiției și clasificării propozițiilor*, în „Studii și cercetări lingvistice”, tomul VI, nr.3-4, p. 289-312.

STATI, 1957 – Sorin Stati, *Elementul regent în relația de subordonare*, în Studii și cercetări lingvistice, tomul VIII, p. 263-274.

STATI, 1967^a – Sorin Stati, *Teorie și metodă în sintaxă*, Editura Academiei Române, București.

STATI, 1967^b – Sorin Stati, *Noțiunea de „funcție” în gramatică*, în „Limbă și literatură”, Nr.14, București, p. 127-134.

VULIȘICI-ALEXANDRESCU, 1995 – Maria Vulișici-Alexandrescu, *Sintaxa limbii române*, Editura Imprimeriei de Vest, Oradea.